

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ ÉS ELŐREJELZÉS

2010. március

- kivonat -

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

támogatásával készítette a

VITUKI Nonprofit Közhasznú Kft.
Hidrológiai koordinációs és állapotértékelési Szakágazat
és az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi
Igazgatóság

Budapest, Szeged
2010. március 5.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

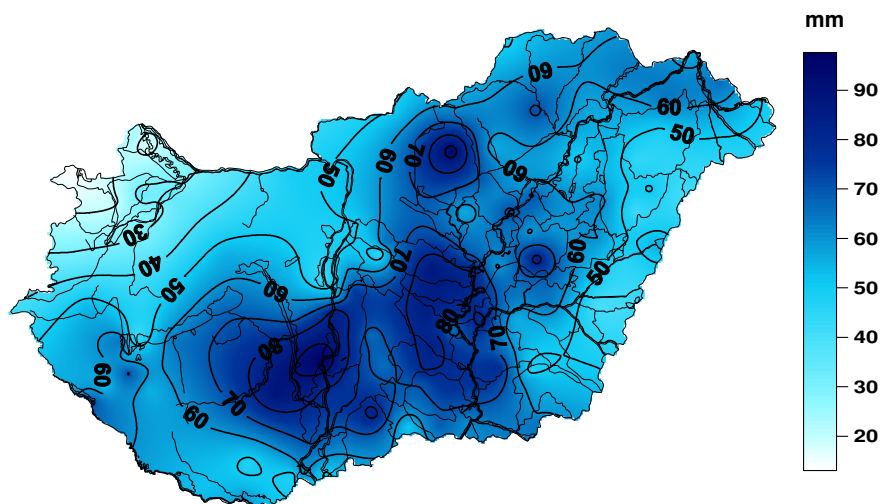
Csapadék

2010 februárjában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 13 mm (Sopron-Fertőrákos) és 98 mm (Kékestető) között alakult, az országos területi átlagérték 59 mm volt, amely 30 mm-rel (103 %-kal) több a februári átlagnál.

A hónap folyamán lehullott csapadék mennyisége – a Kőszeg-Kapuvár-Győrzámoly vonaltól északnyugatra eső terület kivételével – az országban meghaladta a februári átlagot. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadéktöbblet (50-69 mm) a Dunántúl délkeleti és a Duna-Tisza köze középső részén fordult elő.

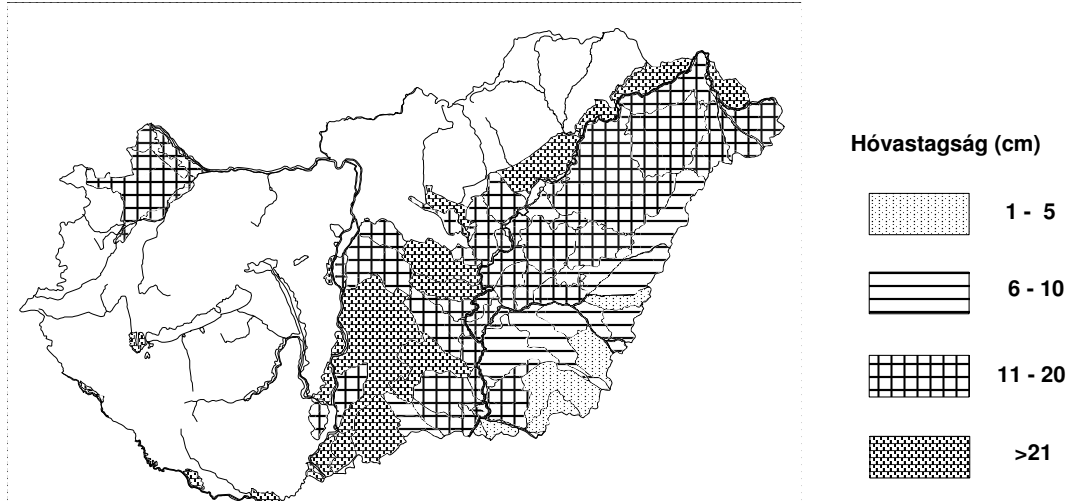
Országos áttekintésben a februári átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (13 mm) Sopron-Fertőrákos, a legnagyobb csapadéktöbblet (69 mm) Paks állomáson fordult elő.

A 2010. február havi csapadékösszeg területi eloszlása

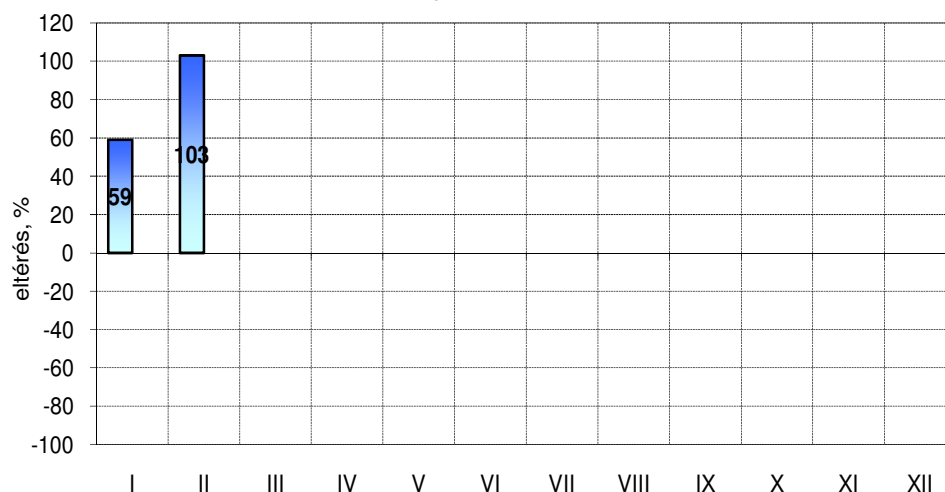
A februári csapadék túlnyomó része hó formájában érkezett és a síkvidékeken is összefüggő hótakaró alakult ki, a melynek jellemző maximális vastagsága a 11-20 cm között változott, de a Duna-Tisza közén és a Északi-középhegység előterében 20 cm feletti, a Tiszántúl délkeleti részén 10 cm alatti maximális hóvastagságok voltak jellemzők. A belvízrendszerek területén belül a maximális hóvastagságot (32 cm) a Kis-Balatoni belvízrendszerben Zalaszabar állomáson jegyezték fel.

Maximális hóborítás 2010. februárban

A következő szövegtáblában a 2010. január-február időszakra havi bontásban mutatjuk be a csapadékösszeg országos területi átlagértékének relatív eltérését a sokévi középértéktől.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2010. január-február időszakban

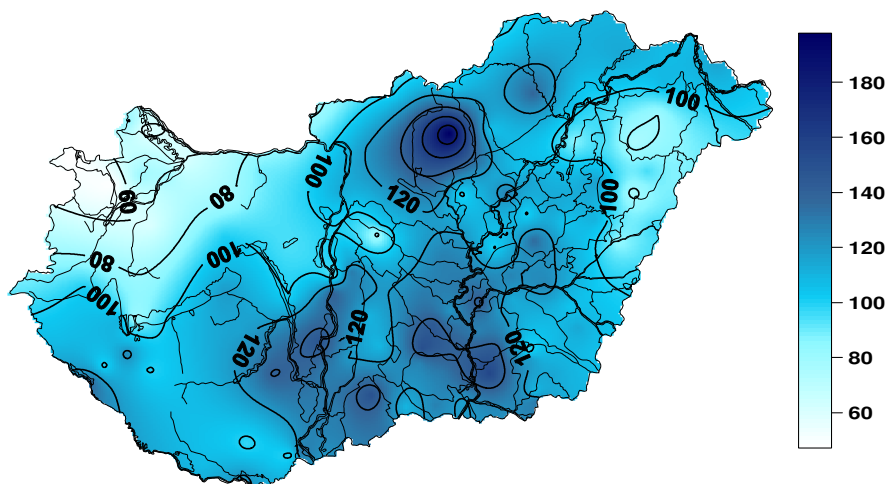
A 2010. január-február időszakban lehullott kéthavi csapadékösszeg 47 mm (Sopron-Fertőrákos) és 199 mm (Kékestető) között alakult, az országos területi átlagérték 109 mm volt, amely az időszakos átlagnál 48 mm-rel (79 %-kal) magasabb.

Síkvidéken a január-február időszakban lehullott csapadék mennyisége – Mosonmagyaróvár és Sopron térségének kivételével – meghaladta az időszakos átlagot.

Országos áttekintésben az időszakos átlaghoz viszonyított legnagyobb kéthavi csapadéktöbblet (80-116 mm) a Mátrában és a Dél-Alföld egyes községeiben alakult ki.

Az átlaghoz viszonyított legnagyobb időszakos csapadékhiány (10 mm) Kapuvár, a legnagyobb kéthavi csapadéktöbblet (116 mm) Kékestető állomáson fordult elő.

A 2010. január-február havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

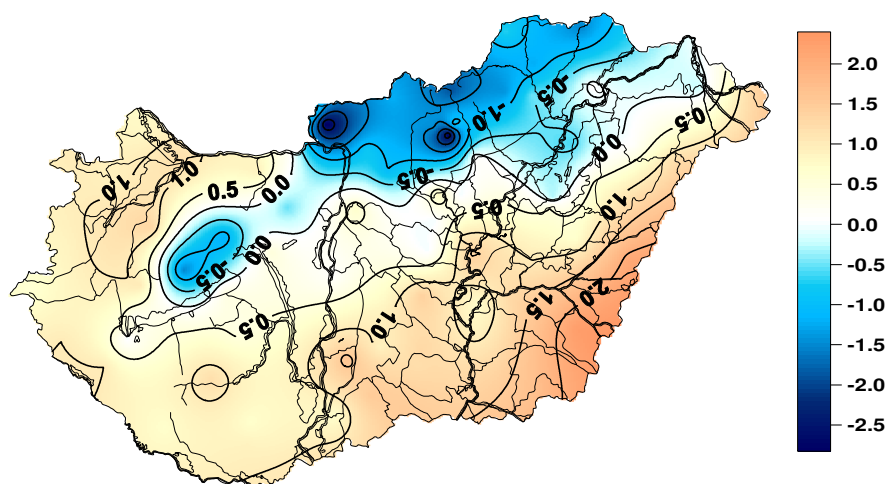

Léghőmérséklet

A február havi középhőmérséklet $-2,9\text{ }^{\circ}\text{C}$ (Kékestető) és $2,3\text{ }^{\circ}\text{C}$ (Békéscsaba) között alakult, az országos területi átlagérték $0,4\text{ }^{\circ}\text{C}$ volt, ami $0,3\text{ }^{\circ}\text{C}$ -kal alacsonyabb az átlagnál.

A február havi középhőmérséklet a Tiszántúl középső és déli, valamint a Duna-Tisza köze déli részének kivételével elmaradt az átlagtól.

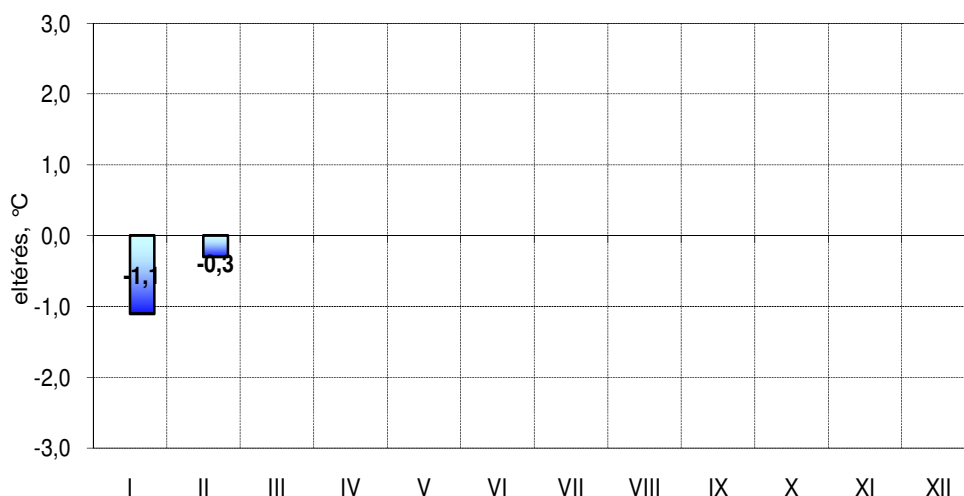
A 2010. február havi középhőmérséklet ($^{\circ}\text{C}$) területi eloszlása

Országos áttekintésben a februári átlaghoz viszonyított legnagyobb negatív eltérés ($1,6\text{ }^{\circ}\text{C}$) Felcsút, a legnagyobb pozitív eltérés ($1,5\text{ }^{\circ}\text{C}$) Békéscsaba állomáson fordult elő.

A következő ábrán a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek idej alakulását szemléltetjük.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (C) a 2010. január-február időszakban

Talajnedvesség

A talaj nedvességtartalmának mélységi rétegenkénti jellemzését – beleértve a területi különbségek bemutatását és rövid értékelését – az Országos Meteorológiai Szolgálat által meghatározott, %-ban megadott talajtelítettségi adatok alapján végeztük el.

2010. február végén a talaj legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma az Alföld területén az egy hónappal korábbi állapottól alig tért el: a 100 %-os telítettség, azaz telített állapot volt jellemző.

A Kisalföldön területére meghatározott 75-85 % közötti telítettségi értékek az egy hónappal korábbi állapothoz képest kismértékű csökkenést jeleznek.

A 20-50 cm-es és az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalmát síkvidékeinken mindenütt általában a 100 %-ot elérő, illetve erősen megközelítő telítettségi értékek jellemezték február végén.

Talajvíz

Februárban az Alföld és a Mezőföld legnagyobb részén, továbbá a Dráva-menti síkság területének közel felén emelkedett a talajvízszint. A havi középértékek összehasonlítása alapján számított emelkedés 0-25 cm közötti értékű volt. Néhány cm-es csökkenés csak a Kisalföldön, a Dráva-menti síkság peremvidékén, a Tiszazugban, a Körös-Maros közén északnyugat-délkelet irányú sávban és az Észak-Tiszántúl további kisebb körzeteiben fordult elő.

Az 1971-2000. közötti időszak február havi átlagértékekhez képest a legnagyobb (>200 cm) talajvízszint-süllyedés a Duna-Tisza köze legmagasabb térszínein, a Hátság északnyugati és délkeleti részterületén, a Mátra előterében alakult ki. A Hátság legnagyobb részén, a Felső-Tisza vidék északkeleti peremterületén, a Nagykunság és a Hortobágy peremvidékén 100-200 cm eltérés mutatkozott. A Nyírség néhány körzetében, a Körös-Maros köze és a Felső-szigetköz területének jelentős részén 50-100 cm közötti különbség alakult ki. A viszonyítási időszaknál magasabb volt a talajvízszint a Közép-Tisza vidéken, a Hajdúság déli

részén, a Berettyó mentén, a Maros hordalékkúpon, a Mezőföld északkeleti részén és a Kisalföld nyugati felén.

A talajvízszint a síkvidékek területi átlagában februárban az 1971-2000. közötti időszak február havi átlagértékénél mintegy 30 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Belvízi helyzetértékelés

2010 februárjában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 291,47 millió m³ volt, amely 12,84 millió m³-rel (4 %-kal) maradt el az előző havi mennyiségtől. A február havi vízforgalom egy része a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán – a január végi állapothoz képest – a belvízzel elöntött terület jelentősen növekedett. Az elöntések együttes maximális kiterjedése 159 741 ha volt. Március első napjaiban az elöntött terület kiterjedése tovább növekedett és elérte a mintegy 175000 ha értéket.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2010. február 25-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint a március az átlagosnál kissé hűvösebb és az átlagosnál csapadékosabb, az április az átlagosnál kissé hűvösebb és átlagosnál csapadékosabb, a május az átlagosnál hűvösebb és átlagosan csapadékos lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet °C	Havi csapadékösszeg (mm)
március	4,2 – 5,7 (5,4)	50 – 85 (32)
április	8,8 – 11,4 (10,3)	45 – 70 (46)
május	13,7 – 15,9 (15,6)	45 – 80 (62)

Az OMSZ 2010. március 5-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napon folytatódik a mérsékeltén változékony, télvégi időjárás. Az előttünk álló hétvégén és a jövő hét közepén lehet csapadékra számítani, de ennek mennyisége területi átlagban előreláthatólag nem haladja meg 10 mm/nap értéket. A hőmérséklet a teljes időszakban várhatóan alacsonyabb lesz az évszakos átlagnál, éjszakai fagygal, gyenge nappali felmelegedéssel. Számottevő enyhülés csak az időszak legvégén valószínű.

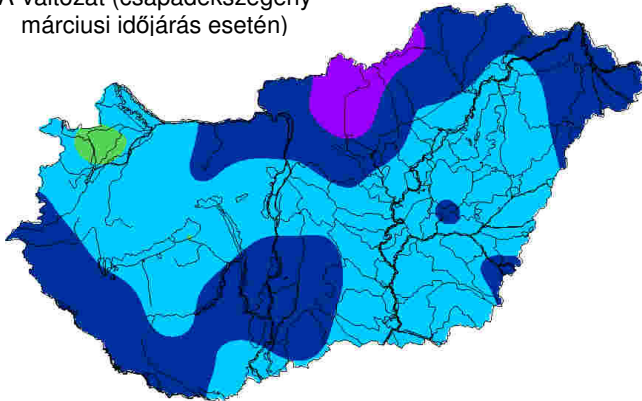
A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2009. márciusra előrejelzett értékei

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2010. februári és 2009. februári értékeiből számított arányszám országos átlaga 1,097. Ezek szerint 2010 februárjában országosan valamivel nedvesebb volt a vízháztartási helyzet, mint 2009 februárjában.

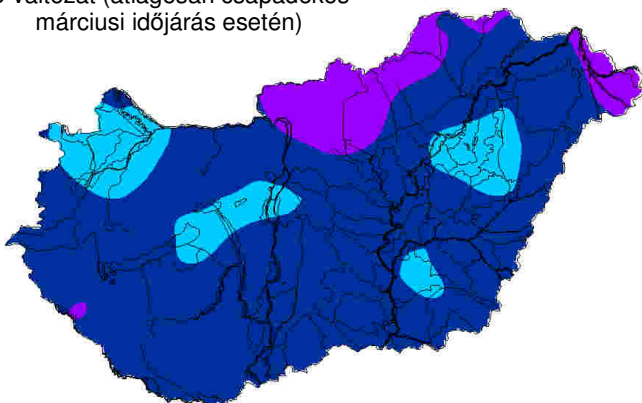
A 2010. márciusra előrejelzett GVM értékek a sokévi márciusi átlagnál általában magasabbak, helyenként (pl. Kecskemét, Szeged, Szolnok esetében) jóval magasabbak. A vizsgált három változat közül a legvalószínűbben a B és C változat közötti helyzet bekövetkezésére lehet számítani. Ekkor márciusban a februárinál is nedvesebb vízháztartási helyzet alakulhat ki. Szolnok térségében a C változat szerint előrejelzett márciusi GVM érték megközelíti az eddigi maximumot. Az előrejelzett GVM-értékek térképszerű feldolgozását a következő ábrán mutatjuk be.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2010. márciusra előrejelzett értékei

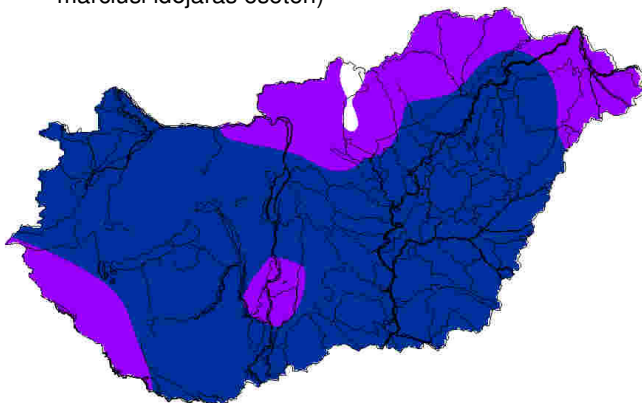
A-változat (csapadékszegény márciusi időjárás esetén)

B-változat (átlagosan csapadékos márciusi időjárás esetén)

C-változat (átlagosnál csapadékosabb márciusi időjárás esetén)

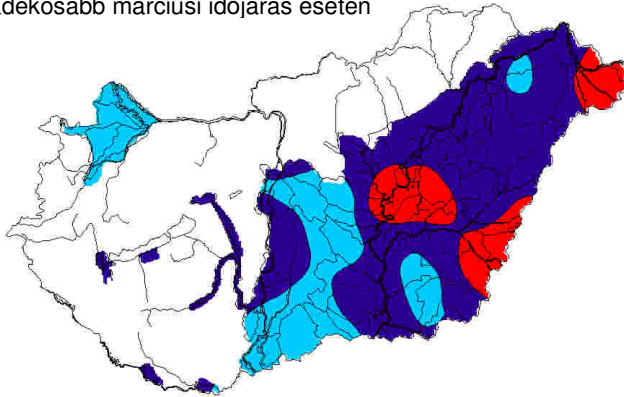

Belvz-előrejelzés

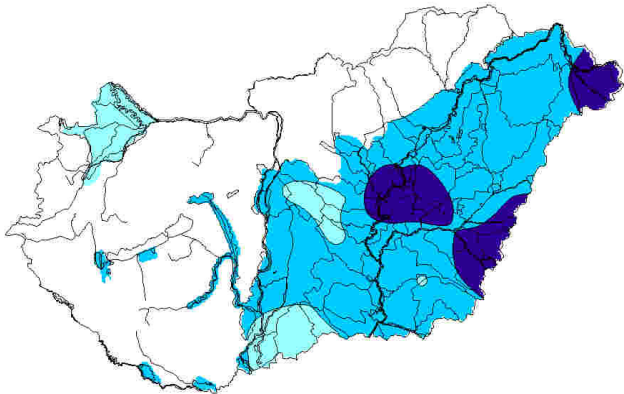
A következő napokban-hetekben a belvízi elöntés nagysága országos viszonylatban valószínűleg nem fog lényegesen változni. Március közepétől-végétől kezdve az elöntések mérsékelt ütemű csökkenésére lehet számítani. Jelentősebb javulás áprilisban remélhető. A belvizes állapot – az elöntések csökkenő tendenciája mellett – valószínűleg április végéig fennmarad. Helyenként az elöntés átmeneti növekedése is bekövetkezhet. A magas talajvízállású körzetekben, pl. a Közép-Tisza vidékén a belvizes időszak májusig is elhúzódhat.

A belvízindex (PBI) előrejelzett értékei 2009/2010 telére

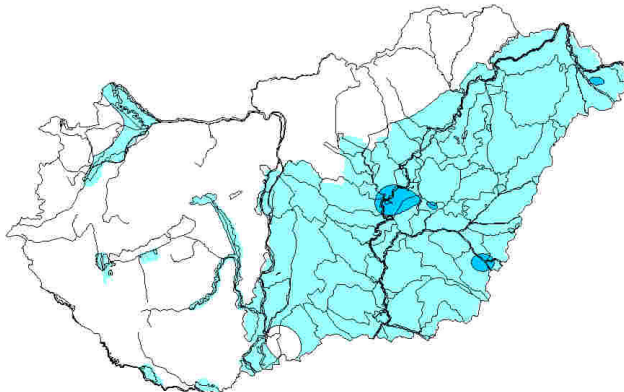
A belvízindex alakulása átlagosnál csapadékosabb márciusi időjárás esetén

A belvízindex alakulása átlagosan csapadékos márciusi időjárás esetén

A belvízindex alakulása csapadékszegény márciusi időjárás esetén

PBI

